

**УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО – СОФИЯ**

ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО

учебната дисциплина:

МЕЖДУНАРОДНИ ФИНАНСИ

/INTERNATIONAL FINANCE/

Доц. д-р Силвия Трифонова

АНОТАЦИЯ

Дисциплината “Международни финанси” се преподава на студентите от Финансово-счетоводния факултет на УНСС, в ОКС “Бакалавър” и ОКС „Магистър”.

Курсът по международни финанси цели да представи: основните категории и зависимости в отворената икономика, теориите за платежния баланс и за валутния курс, същността и видовете валутни курсове, валутния пазар и неговото функциониране, еволюцията на международната финансова и парична система, видовете парични и валутни режими, режимите на паричен съвет и по-специално паричният съвет в България, формирането и функционирането на паричните съюзи, ролята на Евросистемата и Европейската централна банка /ЕЦБ/, проблемите на интегрирането на България в Евроната и глобалната икономика и др.

На семинарните занятия се изследват практико-приложните аспекти на преподаваната материя и се дават конкретни примери от икономическия живот. Тези аспекти са свързани със: външния дълг и платежния баланс на България, валутните курсове и техните специфични изчисления, моделирането и прогнозирането на финансовите променливи в отвореното стопанство, икономическата конвергенция, конкретния анализ на стабилизационните програми в Източна Европа и развиващите се пазари, функционирането на Европейския икономически и паричен съюз /ИПС/ и прилагането на паричната политика на ЕЦБ, предизвикателствата при въвеждането на еврото в България и др. В резултат на това най-новите тенденции в международните финанси се анализират и дискутират.

Учебният материал е разделен на 10 теми, всяка от които се допълва с разработване на индивидуални задания и практически казуси по време на семинарните занятия. Хорариумът на всяка тема е в обем от 3 часа лекции и 3 часа упражнения.

СЪДЪРЖАНИЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

А. ЛЕКЦИИ

№	ТЕМА	Часа
1	ВЪВЕДЕНИЕ В МЕЖДУНАРОДНИТЕ ФИНАНСИ INTRODUCTION IN INTERNATIONAL FINANCE <ul style="list-style-type: none"> • Основни понятия в международните финанси. • Определение за валутен курс, отворена икономика, платежен баланс, външен дълг, резидентство, условия на търговия и др. • Предмет, метод и обхват на международните финанси.	3

	<ul style="list-style-type: none"> • Подходи в паричната и финансовата теория. Основни теории и концепции в сферата на международните финанси. • Типология на валутните курсове. Номинален, реален и ефективен курс. Производителност, заплати и валутен курс. Спот и форуърд валутни курсове. 	
2	<p>РАВНОВЕСИЕ И ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА В ОТВОРЕНА ИКОНОМИКА EQUILIBRIUM AND ECONOMIC POLICY IN AN OPEN ECONOMY</p> <ul style="list-style-type: none"> • Концепции и характеристики на затворената и отворената икономика. • Механизми на уравнивяване в икономиката. • Макроикономически зависимости и мултипликатори в отворената икономика. Мултипликатор на държавните разходи, на износа и на текущата сметка. • Роля на държавата и икономическата политика. Теории за външната търговия. • Кейнсиански подход към отворената икономика. Извеждане на равновесието на продуктовия, паричния и външния сектор. Вътрешно и външно равновесие в рамките на модела IS-LM-VP. • Равновесие при плаващ и фиксиран валутен курс. Критика на Кейнсианския подход. 	3
3	<p>ПАРИЧЕН ПОДХОД КЪМ ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС И АВТОМАТИЧНО УРАВНОВЕСЯВАНЕ НА ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС MONETARY APPROACH TO THE BALANCE OF PAYMENTS AND AUTOMATIC ADJUSTMENT OF THE BALANCE OF PAYMENTS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Паричен модел – същност и особености. Парично обяснение на неравновесието на платежния баланс. • Парично равенство на валутния курс. Парична експанзия при плаващ и при фиксиран валутен курс. Критика на паричния подход. • Връзката «парично предлагане - платежен баланс» при система на централна банка и при режим на паричен съвет. • Автоматично уравнивяване на платежния баланс при паричен съвет. Конкретизация при активно и пасивно салдо по текущата сметка. 	3
4	<p>МЕЖДУНАРОДНА ПАРИЧНА И ФИНАНСОВА СИСТЕМА INTERNATIONAL MONETARY AND FINANCIAL SYSTEM</p> <ul style="list-style-type: none"> • Същност, структура и еволюция на международната парична система. • Международни пари и международни финансови пазари. • Междудържавни договорености – еволюция и характеристика. • Роля, функции и организация на Международния валутен фонд /МВФ/ и 	3

	<p>Световната банка. Подходи за икономическа стабилизация.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Отношения на България с МВФ и Световната банка. • Европейска валутна система. 	
5	<p>ФОРМИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ НА ВАЛУТНИЯ КУРС EXCHANGE RATE DETERMINATION AND FORECASTING</p> <ul style="list-style-type: none"> • Логика за формиране на валутния курс. • Пазарен подход за извеждане на валутния курс. Търговско-ценови подход към валутния курс. • Парични модели на валутния курс. Модел на свръхуравновесяване на Дорнбуш. Модел на портфейлния баланс. Концепция за рисковата премия. • Операции на валутния пазар, операции на открития пазар, валутни интервенции. • Валутен пазар – структура и организация. Характерни черти на валутните пазари. Видове валутни сделки. Валутен арбитраж. • Моделиране и прогнозиране на валутния курс. • Връзка на валутния курс с инфлацията. Теория за паритета на покупателната способност. Абсолютен и относителен паритет на покупателната способност. • Търгуеми и нетъргуеми стоки. • Връзка на валутния курс с лихвения процент. Международен ефект на Фишер. Лихвен паритет. 	3
6	<p>СИСТЕМИ НА ВАЛУТЕН КУРС И ПАРИЧНИ РЕЖИМИ EXCHANGE RATE SYSTEMS AND MONETARY REGIMES</p> <ul style="list-style-type: none"> • Валутен режим – същност и видове. • Режимы на валутен курс – същност и типология. • Критерии за избор на оптимален валутно-курсов режим. • Класификация на МВФ за валутно-курсовите режими. Фиксирани, плаващи и хибридни валутни курсове. • Паричен режим – същност и характеристика. Видове парични режими. • Парични съвети – видове, особености, предимства и недостатъци. • Специфика на паричния съвет в България – институционална и функционална рамка. Роля на паричния съвет върху финансовата система и икономиката. 	3
7	<p>ФИКСИРАН ВАЛУТЕН КУРС В УСЛОВИЯТА НА ПАРИЧЕН СЪВЕТ FIXED EXCHANGE RATE IN A CURRENCY BOARD SYSTEM</p> <ul style="list-style-type: none"> • Фиксиране на валутния курс в условията на паричен съвет. • Избор на резервна валута, ниво на фиксиране, последствия за 	3

	<p>икономиката.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спекулативни атаки върху фиксираните валутни курсове и валутни кризи. • Индикатори за стабилността на режима на паричен съвет. • Индикатори за стабилността на външния сектор. 	
8	<p>ОПТИМАЛНА ПАРИЧНА ЗОНА, ЕВРОЗОНА, КОНВЕРГЕНЦИЯ OPTIMAL CURRENCY AREA, EURO AREA, CONVERGENCE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Същност на оптималната парична зона /ОПЗ/. Критерии за дефиниране. • Теория за оптималните парични зони. Еврозона. Обща валута. Европейска централна банка. • Процеси на конвергенция. Номинална и реална конвергенция. Конвергенция към Еврозоната. • Присъединяване на България към Икономическия и паричен съюз. • Въвеждане на еврото като законно платежно средство в България. 	3
9	<p>ВЪНШЕН ДЪЛГ EXTERNAL DEBT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Външен дълг – същност, особености, индикатори за измерване на дълга. • Структура на външния дълг – дългосрочен дълг, краткосрочен дълг. Кредитори – официални кредитори, частни кредитори. Парижки клуб, Лондонски клуб. • Преструктуриране на външния дълг. План „Брейди“. Трансформиране на задълженията. Обратно изкупуване. Емисии на еврооблигации, глобални облигации. • Поносимост на външния дълг. Показатели за обслужването на външния дълг. • Външен дълг на България – характеристика, динамика, обслужване. 	3
10	<p>ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС BALANCE OF PAYMENTS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основни положения. Ключови понятия. Теории за платежния баланс. • Модел на еластичността към платежния баланс. Условие на Маршал-Лернер. Кривата J и нейните ефекти. • Модел на абсорбцията към платежния баланс. Ефекти от девалвацията. • Паричен модел. Парично обяснение на неравновесието на платежния баланс. Парично равенство на валутния курс. Парична експанзия при плаващ и при фиксиран валутен курс. Критика на модела. • Структура на платежния баланс – текуща сметка, капиталова и финансова сметка. 	3

	<ul style="list-style-type: none"> • Финансиране на дефицита по платежния баланс. • Технология при прогнозирането на платежния баланс. • Платежният баланс на България – структура, динамика, финансиране. 	
--	---	--

Б. СЕМИНАРНИ ЗАНЯТИЯ

№	ТЕМА	Часа аудиторна заетост	Часа извънаудиторна заетост
1	ВЪВЕДЕНИЕ В МЕЖДУНАРОДНИТЕ ФИНАНСИ	3	6
2	РАВНОВЕСИЕ И ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА В ОТВОРЕНА ИКОНОМИКА	3	6
3	ПАРИЧЕН ПОДХОД КЪМ ПЛАТЕЖНИЯ БАЛАНС И АВТОМАТИЧНО УРАВНОВЕСЯВАНЕ	3	6
4	МЕЖДУНАРОДНА ПАРИЧНА И ФИНАНСОВА СИСТЕМА	3	6
5	ФОРМИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ НА ВАЛУТНИЯ КУРС	3	6
6	СИСТЕМИ НА ВАЛУТЕН КУРС И ПАРИЧНИ РЕЖИМИ	3	6
7	ФИКСИРАН ВАЛУТЕН КУРС В УСЛОВИЯТА НА ПАРИЧЕН СЪВЕТ	3	6
8	ОПТИМАЛНА ПАРИЧНА ЗОНА, ЕВРОЗОНА, КОНВЕРГЕНЦИЯ	3	6
9	ВЪНШЕН ДЪЛГ	3	6
10	ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС	3	6

РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

Дисциплината „Международни финанси” дава следните основни знания за:

- Функционирането на отворената икономика и динамиката на основните макроикономически променливи;
- Структурата и особеностите на платежния баланс и теоретичните модели за уравнивяването на платежния баланс;

- Динамиката на външния дълг;
- Формирането, моделирането и прогнозирането на валутните курсове;
- Особеностите на паричните и валутните режими и на паричните съвети;
- Макроикономическото равновесие и стабилизацията на националното стопанство;
- Функционирането на паричните съюзи и протичането на икономическата конвергенция;
- Интеграцията на България към Евророната и съвременното развитие на европейската икономика.

Обучението по дисциплината „Международни финанси” осигурява следните умения за:

- Анализиране и изграждане на прогнози за финансовите и макроикономическите показатели в отвореното стопанство;
- Способност за критичен анализ на проблемите на платежния баланс, проблемите на външния дълг, развитието на международните финансови пазари и институции;
- Способност за овладяване на особеностите на функционирането на Евророната, на дейността и политиката на ЕЦБ и Евросистемата;
- Способност за изследване на процесите на присъединяване на България в Европейския ИПС.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

А. ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

На български език

1. Пилбийм, К., Международни финанси, Издателство „ФТР”, София, 1995.
2. Трифонова, С., Парична теория, парична политика, европейска парична интеграция, Университетско издателство „Стопанство”, София, 2006.
3. Неновски, Н., К. Христов, Б. Петров, От лев към евро. Кой е най-добрият път? Издателство “Сиела”, София, 2001.
4. Стоименов, М., Международни финанси, София, 2003.
5. Миркович, К., Международна икономика, първо издание, Издателство “Тракия-М”, София, 2000.
6. Масларов, С., Валута и международни финанси, Издателство “PRINCEPS”, София, 1998.

7. Минасян, Г., Финансово програмиране, второ издание, Издателска къща „Литавра”, София, 2004.
8. Минасян, Г., Външен дълг, теория, практика, управление, Издателство “Сиела”, 2004.
9. Трифонова, С., Паричен съвет, банкова система и финансово развитие, Университетско издателство „Стопанство”, София, 2002.
10. БНБ, Платежен баланс, 1995.
11. ЕЦБ, Институционална рамка на Европейската система на централни банки, Месечен бюлетин на ЕЦБ, юли, 1999.
12. Ханке, С., Шулер К., Валутният борд и финансовата стабилизация, Фондация “Фридрих Еберт”, София, 1997.
13. Даражанов, А. и колектив, [Сто] 100 % Forex: Учим и печелим заедно, Издателство „Сиела”, 2008.
14. Димитров, Е., Надценяване на реалния валутен курс при паричен съвет - последствия и решения, Месечен бюлетин на БНБ, No. 4, 1997.
15. Йоцов, В., Н. Неновски, Избор на резервна валута и фиксиране на валутния курс при въвеждането на паричен съвет, Месечен бюлетин на БНБ, No. 4, 1997.
16. Манчев, Цв., Паричното предлагане в България в условията на паричен съвет, БНБ, Информационен бюлетин, No. 8, 1997.
17. Неновски, Н., Свободните пари. Въпроси за икономическата теория, Издателство на БАН “Марин Дринов”, 2001.
18. Неновски, Н., К. Христов, Б. Петров, Два подхода към кризите на фиксираните валутни курсове, БНБ, Дискусионни материали, No. 4, 1998.
19. Предизвикателства пред финансовите сектори в бившите и настоящи страни-кандидатки за членство в Европейския съюз в контекста на европейското законодателство на вътрешния пазар, Институт за икономическа политика, София, 2005.
20. Русенова, Л. и колектив, Предизвикателства пред финансовия сектор и финансовата интермедиация в България в контекста на присъединяването към Европейския съюз, УНСС, София, 2006.
21. Сорос, Дж., Новата парадигма на финансовите пазари, Издателство „Сиела”, 2008.
22. Трифонова, С., Резултати от функционирането на паричния съвет в България, УНСС Научни трудове, Том 1/2001, Университетско изд. “Стопанство”, София, 2001 г., с. 77–114.
23. Трифонова, С., Ефективност на паричния съвет в България в процеса на евроинтеграция, Банки. Инвестиции. Пари, бр. 2, София, 2002 г., с. 10–22.

24. Статии и учебни материали, на личната страница на доц. д-р Силвия Трифонова: www.silvia-trifonova.microstat-analytics.com.
25. Статии и учебни материали, на личната страница на проф. д-р Николай Неновски: www.nenovsky.com.

На английски език

26. Pilbeam, K., International finance, 3rd. ed. - Basingstoke [u.a.]: Palgrave Macmillan, 2005.
27. Levi, M., International Finance, 4th ed., Routledge, 2005.
28. De Grauwe, Economics of Monetary Union, Oxford University Press, 2007.
29. Hallwood, P.C., R. MacDonald, International money and finance, Blackwell Publ., 2000.
30. Eijffinger, S. J. de Haan, European monetary and fiscal policy, Oxford University Press, 2000.
31. Isard, P., Globalization and the International Financial System, Cambridge University Press, 2005.
32. Mishkin, F., International Experiences with Different Monetary Policy Regimes, NBER Working Papers, No. 7704, 1999.
33. ECB, The monetary policy of the ECB, European Central Bank, Frankfurt am Main, 2004.
34. ECB, The implementation of monetary policy in the euro area: General documentation on Eurosystem monetary policy instruments and procedures February 2004, ECB Working Paper No. 363, May, 2004.
35. Krugman, P., M. Obstfeld, International Economics (Theory and Policy), NY, 1996.
36. Obstfeld, M., K. Rogoff, Foundations of International Macroeconomics, MIT, 1996.
37. Hossain, A., A. Chowdhury, Open-Economy Macroeconomics for Developing Countries, Edward Elgar, 1998.
38. Trifonova, S., Role of World Bank for Achieving Sustainable Development, Paper on International Conference "Economic Policies for Sustainable Development", University Publishing House "Stopanstvo", Sofia, 2008, pp. 50-61.
39. IMF, Balance of Payments Manual, 1995.

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

На български език

1. БНБ, поредица "Дискусионни материали", сп. "Икономически преглед", Годишен отчет на БНБ, Полугодишен отчет на БНБ, Месечен информационен бюлетин на БНБ, поредица "Банките в България", Статистика - www.bnb.bg

2. Поредици – сп. “Икономическа мисъл”, “Бюджетът (МФ)”, “ДЦК и дълг” (БНБ и МФ), сп. “Банки, инвестиции, пари” и др.
3. Ангелов, И. и колектив, Икономиката на България и Европейският съюз. Стратегия за догонващо икономическо развитие до 2020 година, Икономически институт на БАН, Фондация “Фридрих Еберт”, София, 2003.
4. Йоцов, В., Моделиране и прогнозиране на макроикономическото развитие на България в условията на паричен съвет: Методологични основи и емпирични резултати, Wissenschaft und Politik, 2000.
5. Неновски Н., Макроравновесието в отворена икономика: сравнителен анализ на паричната и бюджетната политика при фиксиран валутен курс, Икономическа мисъл, 1993/2.
6. Неновски Н., Паричната и бюджетната политика при плаващ валутен курс, Икономическа мисъл, 1993/4.
7. Манчев, Ц., А. Михайлов, Паричен съвет, перспективи за растеж на икономиката и избор на разменен съотношение на лева, Банков преглед, No. 4, 1997.
8. Колев, Б, М. Главева, С. Трифонова, Пари и банки, Фондация „Млада България”, София, 2003.
9. Плъмър, Т., Прогнозиране на финансовите пазари, Издателство «Делфин прес», 1994.
10. Брет, М., Как да четем финансовите страници, Издателство „Дъга 700”, 1993.
11. Галиц, Л., Финансов инженеринг: Инструменти и техники за управление на финансовия риск, Издателска къща „Делфин прес”, 1994.
12. Краудър, С., FOREX : Ръководство за успешна търговия на валутния пазар, Издателство „Лиبرا Скорп”, 2003.
13. Развитие на финансовите сектори в страните от Централна и Източна Европа и интеграцията им в Европейския съюз, Институт за икономическа политика, София, 2005.
14. Янкулов, Я., Свободни икономически и офшорни зони, Издателство „Тракия-М”, София, 1999.
15. Живкова, С. и колектив, Краткосрочно прогнозиране на валутните курсове, БТПП, 1980.
16. Трифонова, С., Паричната политика на БНБ в процеса на присъединяване към Еврозоната, Scientific and Technical Unions-Varna, 5th International Conference “Investments in future-2005”, Proceedings, Varna, Bulgaria, 2005.
17. Трифонова, С., Историческо развитие на режимите на паричен съвет в световен мащаб, Алтернативи, бр. (9 -10) 33-34, УНСС, София, 2000 г., с. 46–53.
18. Интернет страници на: правителството на Република България - www.minfin.bg, Министерство на финансите на Република България - www.government.bg,

Българската народна банка /БНБ/ – www.bnb.bg, Структурни фондове на ЕС - www.eufunds.bg и др.

На английски език

19. Friedman, M., A. Schwartz, A Monetary History of the United States, 1867-1960, Princeton University Press, 1971.
20. Krugman, P., Currencies and Crises, Cambridge, Massachusetts, London: The MIT Press, 1992.
21. Krugman, P., A model of balance-of-payments crises, Journal of Money, Credit, and Banking 11, 1979, pp. 311-25.
22. Roussenova, L., The 1996–1997 financial crisis in Bulgaria, Sofia: European Institute, 2002.
23. Rehman, S., Financial crisis management in regional blocs, Kluwer Acad. Publ., 1998.
24. Bishop, P., D. Dixon, Foreign Exchange Handbook: Managing Risk and Opportunity in Global Currency Markets, McGraw-Hill, 1992.
25. Kenen, P., Exchange Rates and the Monetary System, Edward Elgar, 1990.
26. Kenen, P., Managing Exchange Rates, Routledge, 1988.
27. Ahimud, Y., Exchange Rates and Corporate Performance, IRWIN, 1994.
28. IMF, Analytical issues in debt, International Monetary Fund, 1992.
29. Hieiebroner, R., P. Bernstein, The Debt and the Deficit, W.W. Norton & Company, 1989.
30. Henning, R.C., Currencies and politics in the United States, Germany, and Japan, Institute for international economics, 1994.
31. Williamson, J., What Role for Currency Boards? Institute for International Economics, Washington, D.C, 1995.
32. Sneyd, M. R., International banking and finance, Prentice Hall, 1992.
33. Taylor, Ch., EMU 2000?, The Royal Institute of International Affairs, 1995.
34. OECD, Exchange rate Management and the Conduct of Monetary Policy, 1985.
35. Trifonova, S., Financial Globalization – Determinants and Implications, Conference Proceedings on International Conference “Global Economy as a Determinant of Business Performance Improvement”, Vol.1-2, Book I, University of Nish, Faculty of Economics, 2006, pp. 119-126.
36. Cipriani, M., A. Guarino, Herd Behavior and Contagion in Financial Markets, The B.E. Journal of Theoretical Economics 8(1) (Contributions), Article 24, 2008, pp. 1-54.
37. ECB, Convergence Reports, European Central Bank.
38. Internet websites: IMF - www.imf.org, European Central Bank – www.ecb.int, European Union - www.europa.eu, World Bank – www.worldbank.org, etc.

39. Internet websites for foreign exchange market: www.GFTuk.com, www.Easy-Forex.com, www.gcitradng.com, www.theforexguide.net/intro-to-forex.go, etc.